

Sky Gazing

Niveau 5

05.10.2024 –
16.02.2025

Katie Paterson, *Totipot*, 2018, Photo © Julia Lovens, 2018, Courtesy of Kunsthalle Haagen, Biel

Udstillingen Sky Gazing udforsker, hvordan kunstnere gennem tiden er blevet inspireret af universets fænomener og deres indvirkning her på jorden. Oplev blandt andet værker af Douglas Gordon (f.1966), Angelica Mesiti (f.1976), Roni Horn (f.1955), Søren Thilo Funder (f.1979), Wassily Kandinsky (f.1866–1944), Alexander Calder (f.1898–1976), Ib Geertsen (f.1919–2009) og den australske kunstner Naminapu Maymuru-White (f.1952), hvis larrakitj (mindestolper, red.) udfolder fortællingen om Mælkevejen, floden og sjælens rejse mellem himmel og jord. Den britiske kunstner Tacita Deans (f.1965) timelange filminstallation Banewl (1999) dokumenterer solformørkelsen i 1999 og lader dyr og landskab fortælle om den mystiske begivenhed, der afbrød normaliteten og forvirrede sanserne. Besøgende vil også kunne opleve den skotske kunster Katie Patersons (f.1981) blændende diskokugle-kosmos i kombination med hendes klaverstykke Earth-Moon-Earth (Moonlight Sonata Reflected from the Surface of the Moon) fra 2007, månen tænkes at spille Beethovens komposition via satellit på et flygel i udstillingen. I løbet af udstillingsperioden vil den tasmanske kunstner Lucienne Rickard (f.1981) opføre sin episke Extinction-tegning, hvor hun først tegner fuglen Skråpe, for derefter at viske skabningerne ud ét efter ét med et viskelæder for at sætte fokus på den igangværende masseudryddelse og biodiversitetskrise.

Kig op!

Himlen er overalt. Den former vores humør. Vi forbinder den blå himmel med glæde. Og en grå himmel med dystre tanker. Som den amerikanske digter Emily Dickinson engang bemærkede: *"Himlen er tung, skyerne grumme"*. Himlen påvirker vores sindsstemning i hverdagen. Samtidig er himlen også fuld af metaforer og religiøse forestillinger. Et himmelsk rige. Hjemsted for guder og sjæle. Mange kulturer anser de lysende skyer og solstråler som tegn på overgangen fra livet på jorden til evigheden. For eksempel sagde H.C. Andersen i sine eventyr, at stjerneskud markerede begyndelsen på sjælens rejse op til Gud i himlen.

Oplysningstiden gav os et videnskabeligt blik på himlen. Her lærte vi om meteorologi, skyernes typologi og hvordan vi blot er små brikker i et større univers. Søren Kierkegaard beklagede tabet af fantasiens himmelrum og skrev: *"Hvilken forskel! Under æstetikens himmel er alt let, smukt, flygtigt, når etikken kommer med, så bliver alt hårdt, kantet, uendeligt kedeligt."* Ikke desto mindre bragte videnskaben også en ny slags romantik på banen: De eventyrlige rejser ud i det ydre rum.

ARoS

Her i vores egen tid sætter vi vores lid til, at astrofysikerne holder et vågent øje med himlens meteorer og asteroider. I slutningen af 2022 opdagede forskere f.eks. en stor asteroide med tilnavnet (*PHA*) 2022 AP7 – en såkaldt planetdræber. Hvis den skulle kolliderer med jorden, ville det forårsage en masseudryddelse. Det er dog usandsynligt, at den rammer os, siger forskerne. Ikke desto mindre har NASA travlt med at prøve deres DART-system – en fortrøstningsfuld, om end ret Hollywood-agtig løsning: De drømmer om, at en velrettet raket vil kunne slå en eventuel truende asteroide ud af kurs. Der er i hvert fald ingen grund til frygt lige nu; Scott S. Sheppard fra Earth and Planets Laboratory ved Carnegie Institution for Science fortæller, at asteroiden først vil nærme sig *”om flere århundreder fra nu, og vi kender ikke 2022 AP7’s bane præcist nok til at sige ret meget om, hvor stor en risiko den vil udgøre om mange hundrede år.”*

Jay Tate, direktøren for National Near Earth Objects Information Center i Wales, Storbritannien, har udtalt til The Guardian, at han tager nyheden om 2022 AP7 *”helt roligt”*, og tilføjede, at Jorden faktisk er et meget lille mål. *”Indtil videre er sandsynligheden for at blive ramt i hvert fald ret lav. Jeg vil ikke sige ganske utænkelig, men ret lav.”* Det lyder måske nok ikke helt beroligende, men, som så mange siger i disse dage: Det må vi jo så leve med.

Skoler og Sky gazing

Efter besøg i Sky gazing har jeres elever oplevet en bred vifte af fortællinger og forestillinger om rummet. Forhåbentligt har de mellem fortællinger, der spænder på tværs af tid og kontinenter fundet ny viden, stemmer og inspiration. Særligt for danskfaget rummer udstillingen et hav af muligheder for at omsætte dette til praksis. Måske kan Naminapu Maymuru-White & Ganbilpil White Ganyidjinus: *Milky Way / Mælkevejen* være udgangspunkt for analyser af, hvordan forskellige kulturer og fortællinger eller myter igennem har forklaret naturfænomener. En øvelse i at læse, forstå og analysere centrale informationer i tekst.

De kan også gå på opdagelse i udstillingen efter det værk, der kan danne udgangspunkt for en fremlæggelse om deres egne tanker om rummet. Har de fundet en åndsfælle blandt de mange kunstnere, der vises? Eller går de med helt andre tanker om, alt det de ser og tænker over, når de kigger op? Hjemme i klassen kan de arbejde videre med en kort præsentation og præsentere deres viden og idéer. Ligesom *Girolamo Troppa’s Den angrende Maria Magdalene, 1651-1670* vender øjnene mod himlen, kan eleverne kigge op og finde inspiration til en science fiction-historie, hvor de beskriver deres rejse til en ny planet. De kan arbejde med at udvikle sammenhængende narrative og indtænke detaljer om landskabet, livet på planeten, samt hvordan de interagerer med det.

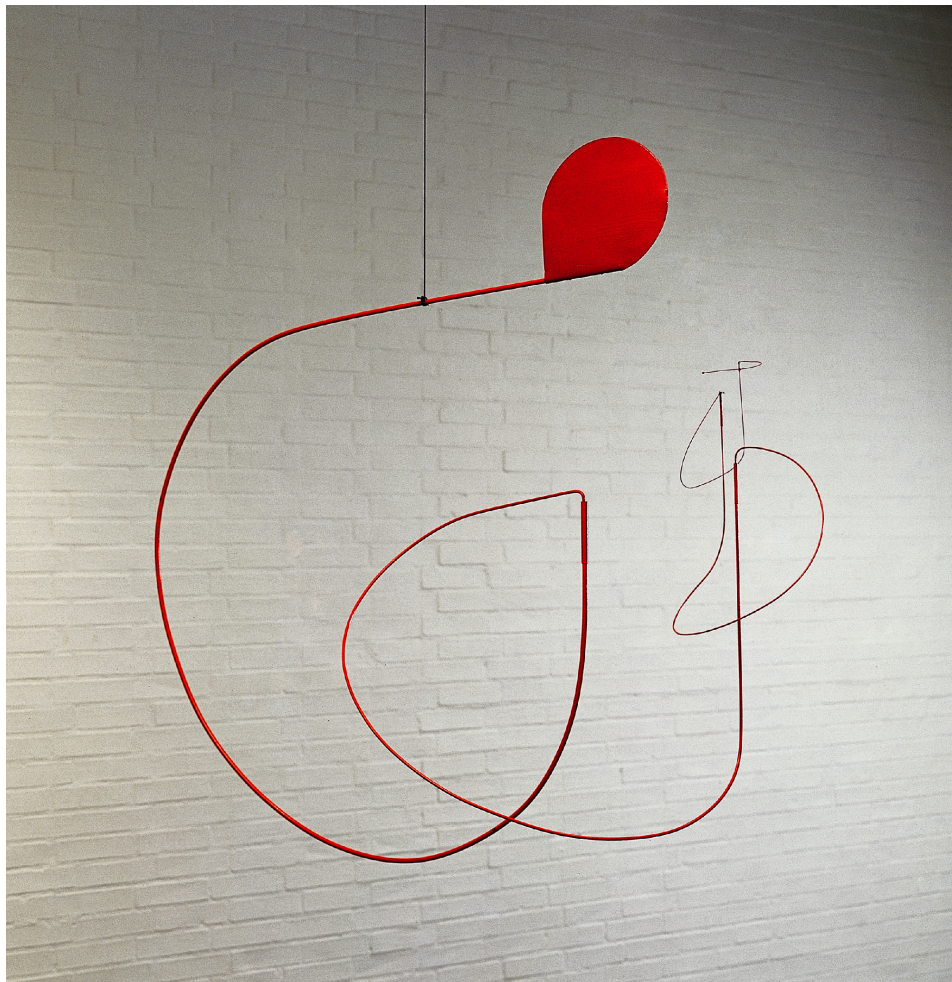
Sky gazing er en oplevelse, vi gælder os til at dele med jer. Se det som en rejse, der går på tværs af tiden og giver os et kig på både det menneskelige sanseapparat, illusioner, idylliske landskaber og fantasiens verdener.

Rigtig god fornøjelse

Værkeksempler fra udstillingen

Ib Geertsen, 1919-2009, DK

Rund mobile. Rød / Round mobile. Red, 1967

Ib Geertsen, 1919-2009, DK

Rund mobile. Rød / Round mobile. Red, 1967

Jern og aluminium, bemalet /

Iron and aluminum, painted.

ARoS.

Foto / Photo credit: ARoS

Geertsens opfindsomme ophængte skulpturer kan ses som øvelser i en rastløs, selvberørende svæven. Han tager linjerne og får dem til at svæve i rummet i mønstre, der kan minde om en fugls opstigende flugt eller et svæveflys manøvrer. Ved at justere og bøje tråd og metal for at lave krøller i rummet, udlever Geertsens sin tanke om at "tegne i luften".

Geertsen gjorde brug af de negative rum i både sine mobiler og malerier. Men i modsætning til hans lærreder, hvor farvefelterne kan siges indirekte at definere linjen, bruger hans mobiler himlens tomme rum, luften, som baggrund for hans tegnearbejde. I så henseende er han på linje med Calder, der for sin del blev inspireret af sin ven, den spanske surrealist Joan Miro. Det var Miro, der var banebrydende i sin brug af en monokromatisk blå baggrund – himlen, rummet – hvorpå han malede biomorfe figurer og symboler i værker, hvis titler ofte rummede ord som "univers" og "konstellation".

Værkeksempler fra udstillingen

Emmerik Høegh-Guldberg, 1807-1881, DK

Udsigt over Aarhus fra en i nærheden liggende klint (detalje)

Emmerik Høegh-Guldberg,
1807-1881, DK

*Udsigt over Aarhus fra en i
nærheden liggende klint (detalje)/
View of Aarhus from a nearby Cliff
(detail), 1836*

Olie på lærred / Oil on canvas
ARoS.

Foto / Photo credit: ARoS

Nogle af køerne ligger ned, andre står. De er åbenbart uenige om vejret. Nogle mener, der er regn på vej, andre er mere optimistiske hvad angår den blå himmel med de lette cumuluskyer. Grønne blade er begyndt at springe ud på de delvist nøgne træer; et tegn på, at den strenge vinter er overstået. Hyrden læner sig afslappet op ad en fældet træstamme og ser ud over Aarhus Bugt mod Aarhus og op i himlen, draget af udsigten.

Set på afstand fremstår den lavt bebyggede middelalderkøbstad Aarhus ikke særlig bemærkelsesværdig, med undtagelse af dens høje domkirkespir, der tårner sig op over alt andet. Ligesom træets grene i forgrunden rækker det sig op mod himlen – det gudsrums, der bringer sjælesorg til både flok og folk.

Her mødes det hellige og det profane på nøgtern vis. Her er ingen spor af romantikkens drama eller nyklassicismens idyl, blot en stille og rolig sammenstilling af køer, kirkespir og skyer, der forbinder himmel og jord med den lutherske kirke som solidt mellemlid. Det hverdagsagtige motiv anslår, ligesom den lutherske protestantisme, en balance mellem det hjemlige og det kirkelige.

Værkeksempler fra udstillingen

Janus la Cour, 1837-1909, DK
Moesgård strand (detalje)

Janus la Cour, 1837-1909, DK
Moesgård strand (detalje) /
The Shore at Moesgård (detail), 1890
Olie på lærred / Oil on canvas
ARoS.
Foto / Photo credit: ARoS.

En lille klump af skyer samler sig over kysten. Den svæver i den tunge, ildevarslende himmels sære gråbrune skær. Bag skyen bryder tøvende lysstråler igennem. I det fjerne ses en båd. Den er blot en plet, en lille malet klat på den svulmende horisont, der møder himlen netop dér, hvor kunstneren har fremtryllet et lyshav midt i vandet som tegn på, at solen skinner lige bag skyformationen.

Halvdelen af la Cours maleri, som er delt diagonalt over på midten, er helliget himlen. Resten af billedet forestiller det vindblæste stykke land, som havet har formgivet gennem årtusinder. De forblæste træer viser, hvor vinden normalt kommer fra, og giver billedet en symbolsk stoicisme – en vedholdende modstandskraft af den slags, som kræves af ethvert menneske, ethvert folk og enhver nation, der må udholde storme og andre prøvelser. Det her er Jylland. Det her er Danmark. Lille, men robust.

I tidligere tiders malerier blev skyer indforskrevet til at bære på engle og til at lade guder stige op eller ned fra de øvre himmelsale hinsides det synlige blå hvælv. Men denne lille, meget iøjnefaldende sky, der svæver over hav og land, er en verdslig sky, som la Cour har placeret netop dér med vilje. Den er et særdeles insisterende billedelement. Den trækker hele tiden øjet til sig og sætter tanker i gang. Øjet glider hen over himlen i en søgen efter svar.

Måske bruger kunstneren den lille sky som et billede på det danske riges tilstand. På det tidspunkt, hvor la Cour skabte sit maleri, var Danmark på betænkelig – nogle vil måske endda sige lunefuld – vis sendt ud i en dyb krise, da den siddende konseilspræsident (statsminister) J.B.S. Estrups hårdnakket afviste at træde tilbage, efter at hans parti tabte landsafstemningen med blot 19 ud af 102 stemmer. En sky af ustabilitet hang over nationen. Estrups tætte bånd til kong Christian IX, og deres egenrådige beslutninger skabte en politisk atmosfære af usikkerhed, der kastede en skygge over Danmark og det danske folk.

Besøg ARoS på egen hånd

Vi håber, I må få en rigtig god oplevelse af jeres besøg på museet. For at sikre dét for både jer og for museets øvrige gæster, har vi udformet nedenstående færdselsregler. Reglerne er også til for at forhindre, at de udstillede kunstværker lider overlast.

Hent færdselsregler til underskrivning [her](#)

- Gruppens leder er ansvarlig for, at museets regler overholdes, og at alle i gruppen er bekendt med disse.
- Gruppen færdes samlet under hele besøget under lærerens/lederens opsyn medmindre andet er aftalt.
- Færdsel på museet skal foregå roligt og under hensyn til museet øvrige gæster.
- Det er ikke tilladt at røre værkerne.
- Henstillinger fra museets personale skal følges.
- At gruppen er stille i Your rainbow panorama
- Af hensyn til kunstværkernes sikkerhed, skal rygsække og større tasker anbringes i garderoben.
- Af hensyn til museets modtagelige gulve må grupper, der ønsker at tegne, kun benytte tørre materialer/farver.

Man er altid velkommen til at kontakte museets vagt/servicepersonale ved tvivlsspørgsmål, eller hvis man har behov for særlige aftaler.

Guidede rundvisninger

I kan booke guidede rundvisninger [her](#)